

Прай тиксі кiзiлерде тjрелер (праволар) декларациязы

Алынган паза искiрiлген Jjn Ассамблеяның 217 А (III) резолюциязының 10 алай айда (декабрь айда) 1948 чылда

Cjc алны (Преамбула)

Санға алып, постың синiн пiлiнгенiн саназарынын, хайзы прай кiзiлерде чоннар тjлiнде пар, оларның тиң паза пыластырбас тjрее (право) пос чуртастың, пос оңдай чуртастың, сын паза прай тиксi амыр чуртас тjстiгi (основа) полча; паза

санға алып, нимее салбанын паза хырт кjрiргенiн кiзi тjреелерiне (праволарға) нимее салбас оңдай чабал актарға ағылғаннар, хайзы чоннардың ах сағысты еректiрчелер, паза андағ чир чарыхты педiргенi хайда кiзiлер cjc паза киртiнiс (убеждение) пос оңдайы пар полар паза хорғыс чох паза хызылғаны чох чуртирлар паза, кiзiлернi пjзiк кестенiске искiрiлген; паза

санға алып, кiзi тjреелерi (право) елге арачылирға кирек толдыраын ечен, кiзi ирiк чох , халғанчы кирек нима чiли, тирания паза пазыныс тоғыра кjдiрiлебезiн; паза

санға алып, чоннарның ынархас палғалыс jзiзiне полызарға кирек; паза санға алып, Пiрiккен Нацияларның чоннары Уставта постарының киртiнiстерiн jjn кiзi тjреелерi, постың синiн пiлiнгенiн паза кiзiнiң аарлиине паза ир паза ипчi кiзiлернiң тиң праваларын киречiлiбiскеннер паза пjгiнге алғаннар социальнай прогресске паза чуртас синiне хабазарға паза чуртас оңдайларын артых пос оңдайда чахсыландыарға; паза

санға алып, хазналар-членнар Пiрiккен Нацияларның Организациянын хада, прай чоннар аразында кiзi тjреелерi паза jjn пос оңдайларны улуғланысха паза хабазарға паза хоостыра поларға cjc пиргеннер; паза

санға алып, пу кiзi тjрелерi паза пос оңдайларны прай тиксi оңарғаны улуғ пiлдiрiглiг пу cjc пиргенге толдыра пjгiнге,

Jjn Ассамблея,

Искiрче пу Прай тиксi кiзiлернi тjреелер декларациязын Пjгiнге хайзын прай чоннар паза хазналар пjгерге кестенерге киректер андағ ползын полған на кiзi паза полған на jменiң органы, хаңан-да санға алып, пу Декларацияны, кестенгеннер егредiг паза чарытханы хоостыра пу тjрелеернi паза пос оңдайларны улуғланысха хабазарға паза чiткiңе пирерге, национальнай паза чоннар аразындағы прогрессивнай мероприятиялар хоостыра , прай тиксi паза эффективнай санасханы паза оларның толдырылғанын хайди хазналар Организация членнерi чоннар аразында, iджк чоннар аразында кемнi территориялары оларның юрисдикция алтында.

1 Статъя

Полған на кiзi пос паза тиң тjрiпче паза тиң постың синiн пiлiнгенiн паза тjрелерiнiңде полча. Олардың сағынғаны паза арығ сағыс пар паза харындастар чiли тудынарға киректер.

2 Статья

Полған на кізінің пу Декларацияда искирілген прай кізі тјрелері паза прай пос чуртас оңдайлары (свободалары) поларға кирек, пір пасхаланыс даа чох, расовой, теернің јј, ир алай ипчі кізі, тіл, религия, политической алай пасха даа киртініс, национальной алай социальной чонға кірчеткен хоостыра, нима-ноо (имущественной), сословной алай пасха да положениеліг.

Ағаа хоза, чарабинча политической, правовой алай чоннар аразындаы хазнаны статусызы тјстегі хоостыра хайдығ да пасхазы идерге алай территория хайдар кізі кірче, санаспин пос алынаңа территория алай чох, пос устағлығ алай ба пірее хайди хызырылған суверенитеттіг.

3 Статья

Полған на кізінің пар тјре чуртасха, пос оңдайлығ чуртасха паза теерге чарабазына (неприкосновенность).

4 Статья

Пірдеене хулда поларға чарадылбинча; хул паза хулларны садығ хайдығ даа оңдайлығ чарадылбинча.

5 Статья

Пірдеезін иреелирге алай чабал, кізі нимес чіли, пазынарға постың синін пілінгенін тезіреге чарадылбинча.

6 Статья

Полған на кізінің ,хайда даа ол полчатса, правосубъектнай санағлығ поларға тјре пар.

7 Статья

Прай кізілер елге алнында тиңнер паза пір даа пасхаланыс чох елге тиң арачылырына тјреліг. Прай кізілер полған на дискриминацияның, пу Деклапацияны сайбапчатхан, тиң арачылырына тјрелеріг, паза хайдығ да полған чабал кирекке андығ дискриминацияға тартханы.

8 Статья

Полған на кізінің пар тјре тјрелері компетентнай национальной чарғылардың эффективнай праваларын чазылғанына хаңан аның јјн тјрелері, конституцияның алай елгенің ағаа пірілген, сайбалчалар.

9 Статья

Пірдеезін пойли арестовать полғанынаке, тутханысха алай сергеніне чарабинча.

10 Статья

Полған на кізінің пар тјре, поэның тјреелері паза обязанностьтарын чарат саларға паза піліп аларға уголовнай пыролас тјстені, тјреліг, тиң полчатханында тјстегі хоостыра, аның чарғы кирегі сын азығ кјрілген паза

прай киректеені санасха алынған пос алынча паза орта сын чарғының.

11 Статья

Полған на кізінің пар тіре, хомай кирек ечен пыролатчатхан кізінің тіре пар пыро чох саналарға аның пырозы законнай оңдайның табылған читіре сын азығ чарғы езеріг хоостыра хайда ағаа прай арачылыныс оңдайлар пірілчелер.

Пірдеезі чарғылат саларға чарадылбинча сайбағ ечен хайзы хай пірее сайбағ иткен тістігде алай ниме итпеені ечен, хайзы оларды иткен туста национальнай законнар алай чоннар аразындағы право хоостыра сайбаға саналбаннар. Ідік чарадылбинча хатығлас хайзы сайбағ иділген туста кірілген чарапчатхан хатығластың аар.

12 Статья

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның поэның чуртазына паза сібіре чуртазына ара кірерге, пойли кізі теңмезін сайбирға харазарға, аның чурттының, аның пічіктерінің чазыт нимелерге кірерге алай аның чезіне паза репутациязына. Прай кізінің андағ ара кірергенің елге арачылырына тіре пар.

13 Статья

Полған на кізінің пар тіре пос оңдайча чіріске сығарға паза чуртаң чирге полған на хазна істінде.

Полған на кізінің пар тіре полған на хазназа парыбызарға, ол санда поэ чуртапчатахан хазнаның, паза нандыра поэның хазназынзар айлан кил турарға.

14 Статья

Полған на кізінің пар тіре хостадарның пасха хан-чиринде чазынчаң чир тілірге паза пу чазынчаң чирнің тузаланарға.

Пу тіренің тузаланарға чарабас хаңан хостадар тістелче, сынында политической нимес сайбағ итсе, алай Піріккен Нацияларның Организациязының харазығтарына паза принциптеріне тоғыра парчатхан киректер.

15 Статья

Полған на кізінің гражданстволығ поларға тіре пар.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның гражданствозын алай гражданство алыстыраын пыластырарға.

16 Статья

Чазы читкен ир паза ипчі кізілер тіреліг расовай, национальнай алай религия танығ хоостыра пір де хызырғаны чох хоних хонарға паза поэнын сібіре тестирге. Олар тің тірелернің тузаланчалар хоних хонарда , хоних тузында паза чарылыста.

Хоних хонарға чарадылча пос паза толдыра ла ікібезинин хоних

хончатханнардың чарадығларында.

Сјбіре јменің јјн паза сын уйазы паза аның тјре јменің паза хазнанын саринаң арачыласха пар.

17 Статья

Полған на кізінің пар тјре нима-нооның ээленерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада.

Пірдеезіне чарадылбинча пойли аның нима-ноо пылазарға.

18 Статья

Полған на кізінің пар тјре пойли сағысха,ах сағысха паза религия; пу правоға кирче пос алынча поэнын религиязын алыстырыға алай киртініс паза поэның религиязына киртінерге хайди пос алынча іджк, пасхалардын хада, чонның алай пос алынча оңдайдың егредігде, Худайға пазыар туста ағ паза религиознай паза ритуальной кибірлер толдырыста.

19 Статья

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайлығ киртініске паза пос оларды чоохтирға; пу тјренің санда пар свобода тудых чох поэның киртініс тудынарға паза пос оңдайлығ тілирге, аларға паза тарадарға информацияны паза идеяларды хайдығ да кирек нимелердің хазна границелерге даа кјрбин.

20 Статья

Полған на кізінің пар тјре пос оңдайлығ хорғыс чох чыылығларға паза ассоциацияларға.

Пірдеезі пірее ассоциацияза кестегліг кирерге чарадылбинче.

21 Статья

Полған на кізінің пар тјре пос хазна устирында айғазарға кјні алай пос табылған кізі хоостыра.

Полған на кізінің пар тјре тің хазнадағы службаға кірер оңдай поэнын хазназында.

Чонның кестенізі елге правительствованын тјстігі поларға кирек; пу кестеніс поэна искиргені периодической паза сын табығларда табарға кирек, хайзы прай тиксі паза тің табығ тјреліг иртірерге кирек чазыт табығлар хоостыра алай пасха тің формалдар хоостыра, табығлар свободазына читкіңе пирерге.

22 Статья

Полған на кізінің пар тјре јмениң члені улып, социальной читкіңе пирергене паза кирек толдырғанына анның поэның синін пілінгені улызарға паза анның алынча омазы пос јзізі экономической, социальной и культурнай областарда праволарын национальной кестеніс хоостыра паза чоннар аразындағы хабазығ паза полған на хазнаның структуразы паза ресурстары хоостыра.

23 Статъя

Полған на кізінің тоғысха пар тјре, пойли тоғыс таллирына, сын паза оңдайлығ тоғыс оңдайларға паза тоғыс чох полғанның тоғыр арачылааны.

Полған на кізінің пар тјре пірде дискриминация чох тин тоғыс ечен тиң тјлирге.

Полған на тоғынчатхан кізінің пар тјре орта паза сын сыйых пиргеніне, кізі чуртазына поэна паза анын сјбирезіне турызар читкіңе пирерге, паза кирек полза ,хозылғаны пасха социальной кирек нимелер читкіңе пирерге.

Полған на кізінің пар тјре профессиональной союзтар тјстирге паза профессиональной союзтарза кирерге поэнын кирексіністерін арачылирга.

24 Статъя

Полған на кізінің тјре тынанарға паза маң тусха пар, ол санда сағыстығ тоғыс кені хызырғаны паза тјлегліг периодической отпуска тјре пар.

25 Статъя

Полған на кізінің пар тјре андаг чуртас синіне, ол санда ас-тамах, кипазах, чурт, имнег сыныхтағ паза прай кирек социальной полызығ, хайзы хазых паза чახсы хоных поэна паза анын сјбіріне хабас пирерге кирек, паза тјре тоғыс чох полар туста, ағырығ, кинек полғаны, јкіс полғаны, улуғланыбысса кирт туста алай пасха да киректе хаңан чуртирға кирек нимелер чідіргені ол пыролығ нимес оңдайлар киліс парған туста.

Іңе полғаны паза олған тузы алынңа сыныхтаға паза полызыға тјре пирчелер. Прай палалар хоныхта алай ба чох тјреннер тин социальной арачылыныстын тузаланарға киректер.

26 Статъя

Полған на кізінің егредіге тјре пар. Егредіг тике поларға кирек пастагы паза ортын угредиг теерге андағ поларға кирек. Пастагы егредіг обязательной поларға кирек. Технической паза профессиональной егредіг прайзына киліскек поларға кирек, паза пјзік егредіг прайзына тин киліскек полған на кізінің келігі тјста поларға кирек.

Егредіг айландырыбызарға кізінің толдыра јскеніне айландырыбызарға кирек паза кізінің тјрелеріне паза јјн пос оңдайларға улуғланыс јскеніне. Егредіг прай чоннар ароазында,расовой паза религиозной группалар аразында удур-тјдір піліскеніне, сыдамаға паза ынархасха полызарға кирек, паза Піріккен Нацияларның Организацияның амыр чуртас турызари тоғызына хабазарға кирек.

Іңе-пабалар приоритетнай тјрееліг постарының кічіг частығ палаларға егредіг кјрім таллирға.

27 Статъя

Полған на кізінің пар тјре пос чон јмезиниң культурнай чуртаста пойли аралазарға, искусстванын тың хынып тузаланарға, научнай прогрессте аралазарға паза анын пайынаң тузаланарға.

Полған на кізінің пар тіре арачылысха аның моральнай паза материальнай кирексінстерін, хайзы ол авторы полчатхан научнай, литературнай алай художественнай тоғыстарның салтары полчалар.

28 Статъя

Полған на кізінің социальнай паза чоннар аразындағы чаа чох, амыр чуртасха, хаң ан пу Декларацияда пазылған праволар паза свободалар тооза толдырарға чарир, тіре пар.

29 Статъя

Полған на кізінің пар обязанностар імезінің алнында, хайда ла аның омазына пос паза прай саринның тыырға оңдай полар.

Праволарның паза свободаларын толдыраында полған на кізі законнаң паза чон аразындағы кізі праволарнаң кїрілген (ограничениелер) (хызырчатхан мералар) ла тарадылчалар кізінің праволарның паза прайзының іін свободалары улуғлап саңай пасхаларының праваларына паза свободаларына кирек санасханы паза улуғлааны читкіңе пиргені ечен паза моральдың, чон аразындағы иптіг полғаны паза чонның чахсы чуртастың демократическай імеде сын кирексіністер толдыраын ечен.

Пу праволар паза свободалар толдырғаны Піріккен Нацияларның Организациязының харазығларына паза принциптерине хайди де тоғыр полбасха кирек.

30 Статъя

Пу Декларацияда пір дее нима пасха хазнаның, чонның, хайдағ-да іменең алай алынңа кізнең хайдағ даа тоғыстаң айғазар алай пу Декларацияда пазылғанны сайбир право чоннарның праволарын чох идер педінін сайбабчатхан тіп саба чарыдылбазын.